ՀՀ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ, ԳԻՏՈՒԹՅԱՆ, ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ԵՎ ՍՊՈՐՏԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ
«ՎԱՆԱՁՈՐԻ Հ. ԹՈՒՄԱՆՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ» ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ

Հաստատված է ամբիոնի նիստում

___Հայոց լեզվի և գրականության________
ամբիոնի անվանումը

Ամբիոնի վարիչ՝ Բարսեղյան Հ. Ռ. /Ա.Ա.Հ/

Արձանագրություն № __1__

«_28_» ___օգոստոսի___ 2025 թ.

ՀԼԳ/բ-086 «ՀԱՅ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ-1» ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ

Դասիչ, դասընթացի անվանում

ՈՒՍՈՒՄՆԱՄԵԹՈԴԱԿԱՆ ՓԱԹԵԹ

Մասնագիտություն՝ 023102.00.6 - Օտար լեզու և գրականություն
/դասիչ, մասնագիտության լրիվ անվանումը/

Կրթական ծրագիր՝ 023102.01.6 - Ռուսաց լեզու և գրականություն
/դասիչ, կրթական ծրագրի լրիվ անվանումը/

Որակավորման աստիճան՝ ___Բանասիրության բակալավր___
/բակալավր, մագիստրատուրա/

Ամբիոն՝ __Հայոց լեզվի և գրականության___
/ամբիոնի լրիվ անվանումը/

Ուսուցման ձևը՝ ________հեռակա________________
/առկա, հեռակա/

Կուրս/կիսամյակ՝ 4-րդ կուրս, 1-ին կիսամյակ

Դասախոս(ներ)՝ Գայանե Պապյան
/անուն, ազգանուն/

Էլ. հասցե/ներ՝ mls152213@gmail.com

Վանաձոր- 2025թ.

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

1. Դասընթացի դերը և տեղը կրթական ծրագրում
2. Դասընթացի նպատակը և խնդիրները
3. Դասընթացին մասնակցելու նախնական մուտքային գիտելիքները, կարողությունները և հմտությունները
4. Դասընթացի կրթական վերջնարդյունքները
5. Դասընթացի դերը կրթական ծրագրի շրջանավարտների գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների ձևավորման հարցում ըստ աշխատաշուկայի պահանջների
6. Դասընթացի ծավալը, ուսումնական աշխատանքի տեսակները, արդյունքների ամփոփման ձևերը
7. Ուսումնական աշխատանքները տեսակները
8. Դասավանդման մեթոդներ
9. Ուսումնառության մեթոդները
10. Դասընթացի համառոտ բովանդակությունը, ուսումնական աշխատանքի ծավալը
11. Ուսումնամեթոդական գրականության ապահովման քարտ
12. Դասընթացի ուսումնամեթոդական քարտ
    - 12.1. Դասախոսությունների ուսումնամեթոդական քարտ
    - 12.2. Գործնական աշխատանքների /սեմինար պարապմունքների ուսումնամեթոդական քարտ
    - 12.3. Ինքնուրույն աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ
13. Դասընթացի նյութատեխնիկական միջոցների ապահովում
14. Գնահատում
    - 14.1. Ուսանողների գիտելիքների ստուգում
    - 14.2. Հարցաշար
    - 14.3. Գնահատման չափանիշներ
15. Դասընթացի համառոտ նկարագրիչ

ԲԱՑԱՏՐԱԳԻՐ

1. Դասընթացի դերը և տեղը կրթական ծրագրում.

«Հայ գրականության պատմություն-1» առարկայի ուսումնամեթոդական փաթեթը կազմված է բակալավրի հիմնական կրթական ծրագրով առկա ուսուցմամբ լրագրություն բաժնի առաջին կուրսի ուսանողների համար՝ լրագրություն մասնագիտության կրթական չափորոշիչների հենքով կազմված ուսումնական պլանի պահանջների, առարկայի բաղադրիչների հիման վրա և նպատակաուղղված է բակալավրական կրթության կազմակերպման, դասավանդման որակի բարձրացմանը:

2. Դասընթացի նպատակը և խնդիրները.

2.1. Դասընթացի նպատակն է՝

- ուսանողներին ծանոթացնել հայ գրականության պատմությանը՝ ընդգծելով ուսումնասիրվող հեղինակների ստեղծագործությունների տեղը և դերը հայ գրականության զարգացման գործում:

2.2. Դասընթացի խնդիրներն են՝

- բացահայտել հայ գրականության առանձնահատկությունները, նրա զարգացման փուլերը՝ կապված երկրի պատմության շրջադարձային աստիճանների հետ,
- նրա աղերսները ռուս, համաշխարհային գրականությունների հետ,
- ուսանողությանը հարստացնել տեսական և գործնական անհրաժեշտ գիտելիքներով,
- նրան զինել ապագա գործունեության ընթացքում ուղեցույց մեթոդիկայով:

3. Դասընթացին մասնակցելու նախնական մուտքային գիտելիքները, կարողությունները և հմտությունները /դասընթացները/.

«Հայ գրականության պատմություն-1» դասընթացին մասնակցելու կարևոր նախապայման է ուսանողների նախնական պատկերացումների ու գիտելիքների առկայությունը հայ գրականությունից, ինչպես նաև՝ որոշակի տեսական գիտելիքների օգնությամբ ստեղծագործությունների վերաբերյալ ինքնուրույն եզրահանգումներ անելու, համադրական վերլուծություն կատարելու հմտությունների առկայությունը:

4. Դասընթացը ձևավորում է հետևյալ կրթական վերջնարդյունք(ներ)ը և /կամ կոմպետենցիաները.

«Հայ գրականության պատմություն-1» դասընթացի ուսումնասիրման արդյունքում ուսանողի ակնկալվող վերջնարդյունքներն են.

1. Իմանա հայ գրականության զարգացման առանձնահատկություններն ու գլխավոր միտումները,

2. իմանա գրականության պատմության ուսումնասիրման մեթոդական հիմքները,
3. կարողանա ձեռք բերած տեսական գիտելիքները կիրառել գործնականում,
4. կարողանա ուսումնասիրվող շրջանի հեղինակների ստեղծագործությունների շուրջ կատարել ինքնուրույն եզրահանգումներ:

Դասընթացի ուսումնասիրման արդյունքում ուսանողը ձեռք կբերի հետևյալ կոմպետենցիաները.

Ա) Ընդհանրական կոմպետենցիաներ

Գործիքային կոմպետենցիաներ (ԳԿ)՝

ԳԿ1 վերլուծելու և սինթեզելու ունակություն,
ԳԿ4 մասնագիտական ոլորտի գիտելիքների հիմունքներ,
ԳԿ9 խնդիրների լուծում,
ԳԿ10 որոշումների ընդունում:

Համակարգային կոմպետենցիաներ (ՀԳԿ)՝

ՀԳԿ1 գիտելիքները գործնականում կիրառելու կարողություն,
ՀԳԿ2 հետազոտություններ կատարելու ունակություններ,
ՀԳԿ3 սովորելու ունակություն,
ՀԳԿ8 ինքնուրույն աշխատելու ունակություն,

Բ) Առարկայական (մասնագիտական) կոմպետենցիաներ (ԱԿ)

ԱԿ2 հստակ հաղորդել ստացված հենքային գիտելիքները,
ԱԿ4 ցուցաբերել առարկայի ընդհանուր կառուցվածքի և առանձին մասերի միջև կապերի իմացություն,
ԱԿ6 կիրառել տվյալ առարկային բնորոշ մեթոդները,
ԱԿ11 տիրապետեն ինքնուրույն հետազոտության մեթոդներին և կարողանան մեկնաբանել հետազոտության արդյունքները,
ԱԿ14 տիրապետեն տվյալ մասնագիտական մակարդակում պահանջվող կոմպետենցիաներին:

5. Դասընթացի դերը կրթական ծրագրի շրջանավարտների գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների ձևավորման հարցում ըստ աշխատաշուկայի պահանջների.

«Հայ գրականության պատմություն-1» դասընթացից ձեռք բերված գիտելիքներն և հմտությունները շրջանավարտը կարող է կիրառել մանկավարժական գործունեության ընթացքում, ասպիրանտուրայում կրթությունը շարունակելու և բանասիրության բնագավառում գիտական հետազոտություններ կատարելու նպատակով:

6. Դասընթացի ծավալը, ուսումնական աշխատանքի տեսակները, արդյունքների ամփոփման ձևերը

Չափանիշ	Առկա ուսուցման համակարգ
Դասընթացի ընդհանուր աշխատատարությունը (կրեդիտ /ընդհանուր ժամաքանակ)	3 կրեդիտ/90 ժամ

Աշխատանքի տեսակը	ժամաքանակ
Դասախոսություն	8
Գործնական աշխատանք	4
Ինքնուրույն աշխատանք	78
Ընդամենը	90
Ստուգման ձևը (ստուգարք/ ընթացիկ քննություն/ հանրագումարային քննություն)	ստուգարք

7. <u>Ուսումնական աշխատանքների տեսակները</u>[1] .
   - **Դասախոսությունը** դասախոսի կողմից դասընթացի ծրագրի շրջանակներում գիտական-տեղեկատվական թեմայի վերաբերյալ տրամաբանորեն կառուցված, հետևողական ու պարզ խոսքի շարադրանքն է, որի նպատակն է ուսանողին տալ համապարփակ գիտելիքներ: Դասախոսը վերլուծում, մեկնաբանում է թեմայի առավել կարևոր, դժվար ընկալելի, հանգուցային հարցերը: Դասախոսությունը ուսանողի առջև ուրվագծվող գիտական մի ճանապարհ է, որը նա կարող է միայն անցնել գիտական գրականության ընթերցանության, ուսումնական բնույթի այլ պարապմունքների և ինքնուրույն կատարած աշխատանքների շնորհիվ: Դասախոսը պետք է խթանի ուսանողի ակտիվ իմացաբանական գործունեությունը, նպաստի նրանց ստեղծագործական մտածողության ձևավորմանը: Ուսանողը նույնպես պետք է լինի դասախոսության ակտիվ մասնակից: Ուսանողը դասախոսությանը ներկայանալուց առաջ պետք է ծանոթացած լինի տվյալ դասին ներկայացվող թեմային, որպեզի կարողանա մասնակցել ուսումնական գործընթացին:
   - **Գործնական աշխատանքների** ժամանակ ուսանողը կատարում է լսարանային աշխատանք՝ դասախոսի անմիջական ղեկավարման ներքո: Գործնական պարապմունքները անցկացվում են գործնական խնդիրների լուծման, առաջադրանքների իրականացման, թեստերի, իրավիճակային վերլուծությունների, գործարար խաղերի, խմբային աշխատանքների, տնային առաջադրանքների, ուղեղային գրոհների, ինտերակտիվ ուսուցման միջոցով՝ տեսական գիտելիքները կիրառելու, գործնական ունակությունների և հմտությունների ձեռքբերման և ամրապնդման նպատակով: Դասախոսն առաջադրում է գործնական պարապմունքների թեման, նպատակը, խնդիրները, այն հարցերը, որոնք պետք է

[1] Թողնել այն տեսակը, որը տվյալ դասընթացի դասավանդման համար նախատեսված է: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

լուծել գործնական պարապմունքի ընթացքում, գործնական պարապմունքի անցկացման մեթոդները և պատասխանում է ուսանողների տված հարցերին:

- **Ինքնուրույն աշխատանքը** ուսանողների ուսումնական, գիտահետազոտական աշխատանքն է, որն իրականացվում է դասախոսի առաջադրանքով և մեթոդական ղեկավարությամբ, բայց առանց նրա անմիջական ղեկավարության:

  Ինքնուրույն աշխատանքի տեսակներն են[2]՝

  - **Ռեֆերատ** – ուսանողների ինքնուրույն գրավոր, որտեղ ուսանողը շարադրում է որևէ հարցի կամ թեմայի էությունը՝ հենվելով գրական աղբյուրների վրա (դասագրքեր, ձեռնարկներ և այլն):
  - **Էսսե** – արձակ ստեղծագործություն՝ քննադատության և լրագրության ժանրի որևէ խնդրի ազատ վերլուծություն:
  - **Նախագծերի մեթոդ** – ուսումնաճանաչողական, ստեղծագործական կամ խաղային
  - **Ինքնուրույն աշխատանք համացանցում** – նոր տեղեկատվական տեխնոլոգիաները կարող են օգտագործվել հետևյալ նպատակներով՝ համացանցում անհրաժեշտ տեղեկատվության որոնման համար, երկխոսություն համացանցում, թեմատիկ ցանցային էջերի օգտագործում:
  - **Զեկույց** – որևէ գիտական կամ հետազոտական թեմայի շուրջ կատարած եզրակացությունների, ստացած արդյունքների ներկայացում ուսանողի կողմից:

8. **Դասավանդման մեթոդներներն են՝** հիմնահարցային դասախոսություն, դասախոսություն-երկխոսություն, դասախոսություն-քննարկում, գործնական աշխատանք՝ անհատական աշխատանք, գործնական աշխատանք՝ խմբային աշխատանք:

9. **Ուսումնառության մեթոդներն են՝** մտքերի քարտեզագրում, թիմային քննարկում, իրադրությունների վերլուծություն, հետազոտության արդյունքների վերաբերյալ եզրակացության ներկայացում:

[2] Թողնել այն տեսակը, որը տվյալ դասընթացի դասավանդման համար նախատեսված է: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

10. Դասընթացի համառոտ բովանդակությունը, ուսումնական աշխատանքի ծավալը՝ ըստ բաժինների և թեմաների.

<table>
<tr><th rowspan="2">հ/հ</th><th rowspan="2">Թեմա
(բաժին)</th><th colspan="3">Ուսումնական աշխատանքի ժամաքանակն ըստ տեսակների</th></tr>
<tr><th>դասախոսություն</th><th>գործնական աշխատանք</th><th>Ինքնուրույն աշխատանք</th></tr>
<tr><td>1.</td><td>Գրերի գյուտի պատմամշակութային արժեքը, 5-րդ դարի հայ գրականության ընդհանուր նկարագիր:</td><td></td><td rowspan="4">1</td><td>6</td></tr>
<tr><td>2.</td><td>«Սասնա ծռեր» էպոսը:</td><td>1</td><td>8</td></tr>
<tr><td>3.</td><td>Գրիգոր Նարեկացի, «Մատյան ողբերգության»: Ֆրիկ, քնարերգությունը:</td><td>1</td><td>6</td></tr>
<tr><td>4.</td><td>Միջնադարյան տաղերգություն, հայրեններ: Սայաթ-Նովա</td><td></td><td>6</td></tr>
<tr><td>5.</td><td>Խ. Աբովյանը և լուսավորական շարժումը: Գաբրիել Սունդուկյան</td><td>1</td><td rowspan="3">1</td><td>8</td></tr>
<tr><td>6.</td><td>Արևմտահայ պոեզիայի սկզբնավորումը: Պետրոս Դուրյան:</td><td></td><td>6</td></tr>
<tr><td>7.</td><td>Հ. Պարոնյանի ստեղծագործությունը: Երգիծանքը:</td><td>1</td><td>6</td></tr>
<tr><td>8.</td><td>Ռոմանտիզմը որպես գրական մեթոդ: Րաֆֆու «Սամվել» վեպը: Մուրացան:</td><td>1</td><td rowspan="2">1</td><td>8</td></tr>
<tr><td>9.</td><td>Նար-Դոս</td><td>1</td><td>6</td></tr>
<tr><td>10.</td><td>Գր. Զոհրապը և հայ նորավիպագրությունը:</td><td>1</td><td rowspan="3">1</td><td>6</td></tr>
<tr><td>11.</td><td>19-րդ դարի դրամատուրգիա</td><td></td><td>6</td></tr>
<tr><td>12.</td><td>Շիրվանզադեն և հայ դասական ռեալիզմը:</td><td>1</td><td>6</td></tr>
<tr><td colspan="2">ԸՆԴԱՄԵՆԸ</td><td>8</td><td>4</td><td>78</td></tr>
</table>

11. Ուսումնամեթոդական գրականության ապահովման քարտ

հ/հ	Անվանումը/հեղինակ	Հրատարակության տարի
Պարտադիր գրականություն (ՊԳ)		
1.	Մ. Աբեղյան, Երկեր, հատոր Գ, Դ	1968
2.	Հայ մշակույթի նշանավոր գործիչներ	1976
3.	Վ. Եղիազարյան, Հայ հին գրականության պատմություն	2014
4.	Ա. Եղիազարյան, «Սասնա ծռեր» էպոսի պոետիկան	1999
5.	Հայ նոր գրականության պատմություն /հատոր 1-5/	1962-1979
Գեղարվեստական գրականություն		
✓	Մովսես Խորենացի, «Հայոց պատմություն»	
✓	«Սասնա ծռեր»	
✓	Գրիգոր Նարեկացի, Տաղեր, «Մատյան ողբերգության»	
✓	Ֆրիկ, բանաստեղծություններ	
✓	Խաչատուր Աբովյան, «Վերք Հայաստանի»	
✓	Գ. Սունդուկյան, «Պեպո»	
✓	Րաֆֆի, «Սամվել»	
✓	Մուրացան, «Գևորգ Մարզպետունի», «Ռուզան»	
✓	Շիրվանզադե, «Քաոս», «Պատվի համար»	
✓	Հ. Պարոնյան, «Մեծապատիվ մուրացկաններ», «Ազգային ջոջեր», «Պաղտասար աղբար»	
✓	Գր. Զոհրապ, նովելներ	
✓	Նար-Դոս,«Մեր թաղը»	

12. Դասընթացի ուսումնամեթոդական քարտ

12.1. Դասախոսությունների ուսումնամեթոդական քարտ

հ/հ	*Թեմա*	Ուսումնասիրվող հարցեր	*Ժամաքանակ*	Գրականություն[3]
1.	Գրերի գյուտի պատմամշակութային արժեքը, 5-րդ դարի հայ գրականության ընդհանուր նկարագիր:	Նախամաշտոցյան շրջանի գիր և գրականություն: Գրականության զարգացման հիմնական ուղղությունները և ժանրերը 5-րդ դարում /պատմագրություն, հոգևոր երգ, կրոնադավաբանական գրականություն և այլն/: Ոսկեդարի հայ մատենագրության ընդհանուր բնութագիրը:	1	ՊԳ1, 2, 3
2.	«Սասնա ծռեր» էպոսը:	Ժողովրդական վեպ /«Սասնա ծռեր»/: Էպոսը որպես ժանր, հիմնական գծերը: Հայկական էպոսի ձևավորման ժամանակն ու պատմական նախադրյալները: Էպոսի կառուցվածքն ու բովանդակությունը, գաղափարն ու կերպարները, գեղարվեստական արժանիքները:		ՊԳ 4
3.	Գրիգոր Նարեկացի, «Մատյան ողբերգության»: Ֆրիկ, քնարերգությունը:	Գր. Նարեկացու կյանքն ու ստեղծագործությունը: Տաղեր և գանձեր: «Մեղեդի ծննդյան», «Տաղ Վարդավառի», «Նարեկ» աղոթամատյան: Կառուցվածքն ու գաղափարը: Ֆրիկի կյանքն ու բանքերը: Ֆրիկի քնարերգության նորույթը, սոցիալական, ազգային և համամարդկային բովանդակությունը:		ՊԳ1, 2
4.	Միջնադարյան տաղերգություն, հայրեններ: Սայաթ-Նովա	Հայրեններ, բառի ստուգաբանության տարբերակներ: Հայրենի չափը, շեշտադրությունը: Հայրենների հիմնական թեմատիկ: Բանասիրական վեճեր Քուչակի հայրենների շուրջ: Սայաթ-Նովայի կյանքը: Ստեղծագործությունը: Սիրային և խոհախրատական բանաստեղծությունները:		ՊԳ1, 2
5.	Խ. Աբովյանը և լուսավորական շարժումը: Գաբրիել Սունդուկյան	Աբովյանի գործունեությունը: Ստեղծագործության ընդհանուր բնութագիրը: «Վերք Հայաստանի» վեպի նորարարական բնույթը, բովանդակությունը, կերպարները, գաղափարը,		ՊԳ 5

[3] Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն:

		պատմագեղարվեստական արժեքը։ Սունդուկյանի կյանքը։ Ստեղծագործությունը։ «Պեպո»։	1	
6.	Արևմտահայ պոեզիայի սկզբնավորումը։ Պետրոս Դուրյան։	Արևմտահայ պոեզիայի առանձնահատկությունները։ Պետրոս Դուրյանի կյանքը, բանաստեղծությունները։ Դուրյանի քնարերգության հատկանիշները։		ՊԳ 5
7.	Հ. Պարոնյանի ստեղծագործությունը։ Երգիծանքը։	Պարոնյանի ստեղծագործության ընդհանուր բնութագիրը։ Երգիծանքը որպես իրականության արտացոլման եղանակ, երգիծանքի տեսակները։ «Ազգային ջոջեր» դիմանկարների շարքը՝ կերպարակերտման առանձնահատկություններ։ «Մեծապատիվ մուրացկաններ» վեպի քննարկում։		ՊԳ 5
8.	Ռոմանտիզմը որպես գրական մեթոդ։ Րաֆֆու «Սամվել» վեպը։ Մուրացան։	Ռոմանտիզմի ձևավորման սոցիալ-պատմական նախադրյալները։ Գրական մեթոդի հիմնական սկզբունքները և զարգացման համառոտ ակնարկ։ Րաֆֆին պատմավեպի մասին։ «Սամվել» պատմավեպի պատկերման ժամանակը, կերպարները, գեղագիտությունն ու առնչությունը արդիականությանը։ Մուրացանի կյանքը։ Ստեղծագործությունը։ Մուրացանի «Գևորգ Մարզպետունի» պատմավեպը։	1	ՊԳ 5
9.	Նար-Դոս	Նար-Դոսի կյանքը։ Ստեղծագործությունը։ Նար-Դոսի ռեալիզմի առանձնահատկությունները։		ՊԳ 5
10.	Գր. Զոհրապը և հայ նորավիպագրությունը։	Գր. Զոհրապի գործունեությունն ու կյանքի հիմնական շրջանները։ Նովելը որպես ժանր, հատկանշական կողմերը։ Զոհրապի նորավիպագրությունն ու ռեալիստական հայեցողությունը։ Իրականության արտացոլման «Կյանքն ինչպես որ կա» սկզբունքի զոհրապյան իրացման ուրույն գծերը։	1	ՊԳ 5
11.	19-րդ դարի դրամատուրգիա	Մ. Պեշիկթաշլյանի և Պետրոս Դուրյանի դրամատուրգիան։ Այլ դրամատուրգներ. Ս. Հեքիմյան, Խորեն Գալֆայան, Թովմաս		ՊԳ 5

		Թերզյան: Դրամատուրգիայի նկատելի արժեքները: «Պաղտասար աղբար»: «Պատվի համար»:		
12.	Շիրվանզադեն և հայ դասական ռեալիզմը:	Շիրվանզադեն և հայ դասական ռեալիզմի առանձնահատկությունները: «Քաոս» վեպի ձևավորման ժամանակն ու ընթացքը, իրական ազդակները: Վեպի վերլուծություն գրական ուղղության սկզբունքների տեսակետից, կերպարների զարգացման ընթացքի պատկերում:		ՊԳ 5

12.2. Գործնական աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ

հ/հ	*Թեմա*	Ուսումնասիրվող հարցեր	*Ժամաքանակ*	Ստուգման ձևը	Գրականություն[4]
1.	«Սասնա ծռեր» էպոսը:	Ժողովրդական վեպ /«Սասնա ծռեր»/: Էպոսը որպես ժանր, հիմնական գծերը: Հայկական էպոսի ձևավորման ժամանակն ու պատմական նախադրյալները: Էպոսի կառուցվածքն ու բովանդակությունը, գաղափարն ու կերպարները, գեղարվեստական արժանիքները:	1	Բանավոր հարցում	ՊԳ 4
2.	Գրիգոր Նարեկացի, «Մատյան ողբերգության»: Ֆրիկ, քնարերգությունը:	Գր. Նարեկացու կյանքն ու ստեղծագործությունը: Տաղեր և գանձեր: «Մեղեդի ծննդյան», «Տաղ Վարդավառի», «Նարեկ» աղոթամատյան: Կառուցվածքն ու գաղափարը: Ֆրիկի կյանքն ու բանքերը: Ֆրիկի քնարերգության նորույթը, սոցիալական, ազգային և համամարդկային բովանդակությունը:	1	Բանավոր հարցում	ՊԳ1, 2

[4] Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն:

3.	Խ. Աբովյանը և լուսավորական շարժումը: Գաբրիել Սունդուկյան	Աբովյանի գործունեությունը: Ստեղծագործության ընդհանուր բնութագիրը: «Վերք Հայաստանի» վեպի նորարարական բնույթը, բովանդակությունը, կերպարները, գաղափարը, պատմագեղարվեստական արժեքը: Սունդուկյանի կյանքը: Ստեղծագործությունը: «Պեպո»:	1	Բանավոր հարցում	ՊԳ 5
4.	Հ. Պարոնյանի ստեղծագործությունը: Երգիծանքը:	Պարոնյանի ստեղծագործության ընդհանուր բնութագիրը: Երգիծանքը որպես իրականության արտացոլման եղանակ, երգիծանքի տեսակները: «Ազգային ջոջեր» դիմանկարների շարքը՝ կերպարակերտման առանձնահատկությունններ: «Մեծապատիվ մուրացկաններ» վեպի քննարկում:	1	Բանավոր հարցում	ՊԳ 5
5.	Ռոմանտիզմը որպես գրական մեթոդ: Րաֆֆու «Սամվել» վեպը: Մուրացան:	Ռոմանտիզմի ձևավորման սոցիալ-պատմական նախադրյալները: Գրական մեթոդի հիմնական սկզբունքները և զարգացման համառոտ ակնարկ: Րաֆֆին պատմավեպի մասին: «Սամվել» պատմավեպի պատկերման ժամանակը, կերպարները, գեղագիտությունն ու առնչությունը արդիականությանը: Մուրացանի կյանքը: Ստեղծագործությունը: Մուրացանի «Գևորգ Մարզպետունի» պատմավեպը:	1	Բանավոր հարցում	ՊԳ 5
6.	Նար-Դոս	Նար-Դոսի կյանքը: Ստեղծագործությունը: Նար-Դոսի ռեալիզմի առանձնահատկությունները:	1	Բանավոր հարցում	ՊԳ 5
7.	Գր. Զոհրապը և հայ նորավիպագրությունը:	Գր. Զոհրապի գործունեությունն ու կյանքի հիմնական շրջանները: Նովելը որպես ժանր, հատկանշական կողմերը: Զոհրապի նորավիպագրությունն ու ռեալիստական հայեցողությունը: Իրականության արտացոլման	1	Բանավոր հարցում	ՊԳ 5

		«Կյանքն ինչպես որ կա» սկզբունքի զոհրապյան իրացման ուրույն գծերը:			
8.	Շիրվանզադեն և հայ դասական ռեալիզմը:	Շիրվանզադեն և հայ դասական ռեալիզմի առանձնահատկությունները: «Քաոս» վեպի ձևավորման ժամանակն ու ընթացքը, իրական ազդակները: Վեպի վերլուծություն գրական ուղղության սկզբունքների տեսակետից, կերպարների զարգացման ընթացքի պատկերում:	1	Բանավոր հարցում	ՊԳ 5

12.3. Ինքնուրույն աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ

հ/հ	Ինքնուրույն աշխատանքի թեմաները	Աշխատանքի տեսակը[5]	Ներկայացման ժամկետները	Ստուգման ձևը	Գրականություն[6]
1.	«Սասնա ծռեր» էպոսը /էպոսի պատումների և համահավաք բնագրի համադրական քննություն/	Ռեֆերատ	Կիսամյակի ավարտ	Քննարկում	ՊԳ3
2.	Ֆրիկի քնարերգության նորույթը	Ռեֆերատ	Կիսամյակի ավարտ	Քննարկում	ՊԳ1, 2
3.	Հայրեններ. բանասիրական վեճեր Քուչակի հայրենների շուրջ	Ռեֆերատ	Կիսամյակի ավարտ	Քննարկում	ՊԳ1, 2
4.	Հ. Պարոնյանի «Ազգային ջոջեր» դիմանկարների շարքը	Ռեֆերատ	Կիսամյակի ավարտ	Քննարկում	ՊԳ 5
5.	Գ. Զոհրապի «Կյանքն ինչպես որ է» նովելաշարը	Ռեֆերատ	Կիսամյակի ավարտ	Քննարկում	ՊԳ 5
6.	Նար –Դոսի «Պայքար» վեպը	Ռեֆերատ	Կիսամյակի ավարտ	Քննարկում	ՊԳ 5

[5] Տես 7-րդ կետի հինգերորդ պարբերությունը:
[6] Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն:

7.	Նար-Դոսի «Մահը» վեպը	Ռեֆերատ	Կիսամյակի ավարտ	Քննարկում	ՊԳ 5

13. Դասընթացի նյութատեխնիկական միջոցների ապահովում[7]

Ռեսուրսի անվանումը	Ռեսուրսի անվանումը, քանակը, նկարագրությունը (անհրաժեշտության դեպքում)
Լսարան (հատուկ կահավորմամբ)	-
Նյութեր լաբորատոր աշխատանքների համար	
Սարքեր, սարքավորումներ	
Համակարգչային ծրագրեր	
Այլ	

[7] Նշվում են սարք-սարքավորումների, համակարգչային ծրագրերի նկարագրությունները և քանակը, որոնք անհրաժեշտ են տվյալ դասընթացի ուսումնական գործընթացը կազմակերպելու համար:

14. Գնահատում

Համալսարանում գործում է բակալավրիատի, մագիստրատուրայի և ասպիրանտուրայի ուսանողների գիտելիքների պարբերական ստուգման և գնահատման բազմագործոնային համակարգ, որի կիրառկման հիմնական նպատակներն են՝

- կազմակերպել ուսումնառության համաչափ աշխատանքային գործընթաց, ապահովել գիտելիքների համակողմանի ստուգում, խթանել ուսանողի ինքնուրույն աշխատանքը,
- իրականացնել ինքնուրույն առաջադրանքների, ընթացիկ ստուգումների (ստուգարքներ և քննություններ), ուսումնական գործընթացի այլ բաղադրիչների հաշվառում հետադարձ կապի արդյունավետ մեխանիզմների ներմուծման միջոցով՝ ի նպաստ ուսումնառության գործընթացի բարելավման:

Համալսարանում գնահատման գործընթացը կանոնակարգվում է համաձայն գործող կարգի[8]:

14.1. Գիտելիքների ստուգման և գնահատման բաղադրիչներն են՝

- գործնական (սեմինար) և լաբորատոր աշխատանքների ընթացքում նրա ակտիվության և հմտությունների հաշվառում և գնահատում ընթացիկ ստուգումների միջոցով՝ առավելագույնը գումարային 40 միավոր,
- ինքնուրույն աշխատանքների (անհատական առաջադրանքներ) հաշվառում և գնահատում առավելագույնը գումարային 20 միավոր,
- դասընթացի ենթաբաժինների և ծրագրով նախատեսված այլ առաջադրանքների կատարման և յուրացման ընթացիկ ստուգում և գնահատում կիսամյակի ընթացքում (ընթացիկ քննություններ կամ ստուգարքներ)՝ առավելագույնը գումարային 40 միավոր,
- ստուգման արդյունքների ամփոփում գնահատման նշված բաղադրիչների արդյունքների հիման վրա և դասընթացի արդյունարար գնահատականի ձևավորում՝ առավելագույնը գումարային 100 միավոր:

14.2. Ուսանողների գիտելիքների ստուգում.

Դասընթացն ամփոփվում է ստուգարքով:

Ստուգարքով ամփոփվող դասընթացն ավարտվում է կիսամյակի ավարտին ուսումնական նյութի յուրացման աստիճանը ամփոփիչ ստուգման և մյուս բաղադրիչների գնահատումների արդյունքներով:[9]

---

[8]«Վանաձորի Հ. Թումանյանի անվան պետական համալսարան» հիմնադրամի ուսանողների գիտելիքների ստուգման, գնահատման և հաշվառման կանոնակարգ» (ընդունված ՎՊՀ-ի գիտական խորհրդի կողմից 30.06.2022թ.):

14.3. Հարցաշար (ըստ ծրագրի)

1. Նախամաշտոցյան շրջանի գիր և գրականություն:
2. Գրականության զարգացման հիմնական ուղղությունները և ժանրերը 5-րդ դարում
3. Ոսկեդարի հայ մատենագրության ընդհանուր բնութագիրը:
4. Էպոսը որպես ժանր, հիմնական գծերը: Հայկական էպոսի ձևավորման ժամանակն ու պատմական նախադրյալները:
5. «Սասնա ծռեր». ընդհանուր բնութագիր
6. «Մատյան ողբերգության». կառուցվածքն ու գաղափարը:
7. Ֆրիկի քնարերգության սոցիալական, ազգային և համամարդկային բովանդակությունը:
8. Հայրենի չափը, շեշտադրությունը: Հայրենների հիմնական թեմատիկան:
9. Սայաթ-Նովայի սիրային և խոհախրատական բանաստեղծությունները:
10. «Վերք Հայաստանի» վեպի կերպարները, գաղափարը:
11. Գաբրիել Սունդուկյան. «Պեպո»:
12. Դուրյանի քնարերգության հատկանիշները:
13. «Ազգային ջոջեր» դիմանկարների շարքը:
14. «Մեծապատիվ մուրացկաններ» վեպը:
15. «Սամվել» պատմավեպի պատկերման ժամանակը, կերպարները:
16. Մուրացանի «Գևորգ Մարզպետունի» պատմավեպը:
17. Նար-Դոս. «Մեր թաղը»:
18. Զոհրապ. «Կյանքը ինչպես որ է»:
19. «Պաղտասար աղբար»:
20. «Քաոս» վեպը:

14.4. Գնահատման չափանիշները.

- Տեսական գիտելիքները ստուգվում են գործնական պարապմունքների ժամանակ՝ բանավոր հարցման, ինքնուրույն աշխատանքի, գրավոր աշխատանքների միջոցով և ստուգման ժամանակ :
- Գործնական աշխատանքները՝ նվազագույնը 3 հարցում՝ 40 միավոր գնահատմամբ:
- Ինքնուրույն աշխատանքը՝ երկու հարցում՝ 10-ական միավոր գնահատմամբ:

«ՎԱՆԱՁՈՐԻ Հ. ԹՈՒՄԱՆՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ»
ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ՆԿԱՐԱԳԻՐ

Մասնագիտություն՝ **023102.00.6** - Օտար լեզու և գրականություն
/դասիչ, մասնագիտության լրիվ անվանումը/

Կրթական ծրագիր՝ **023102.01.6** - Ռուսաց լեզու և գրականություն
/դասիչ, կրթական ծրագրի լրիվ անվանումը/

Որակավորման աստիճան՝ ____Բանասիրության բակալավր____
/բակալավր, մագիստրատուրա/

Վանաձոր 2025

Հեռակա ուսուցման համակարգ

<table>
<tr><td>Դասընթացի թվանիշը, անվանումը</td><td colspan="4">ՀԼԳ/բ-086 «ՀԱՅ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ-1»</td></tr>
<tr><td>Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը</td><td colspan="4">3 կրեդիտ</td></tr>
<tr><td>Ուսումնառության տարի / կիսամյակ</td><td colspan="4">4-րդ տարի, 1-ին կիսամյակ</td></tr>
<tr><td rowspan="4">Ժամերի բաշխումը</td><td rowspan="2">Լսարանային</td><td rowspan="2">12</td><td>Դասախոսություն</td><td>8</td></tr>
<tr><td>Գործնական աշխատանք</td><td>4</td></tr>
<tr><td>Ինքնուրույն</td><td colspan="3">78</td></tr>
<tr><td>Ընդամենը</td><td colspan="3">90</td></tr>
<tr><td>Ստուգման ձևը</td><td colspan="4">Ստուգարք</td></tr>
<tr><td>Դասընթացի նպատակը</td><td colspan="4">Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին ծանոթացնել հայ գրականության պատմությանը՝ ընդգծելով ուսումնասիրվող հեղինակների ստեղծագործությունների տեղը և դերը հայ գրականության զարգացման գործում:</td></tr>
<tr><td>Դասընթացի վերջնարդյունքները</td><td colspan="4">Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.
1. Իմանա հայ գրականության զարգացման առանձնահատկություններն ու գլխավոր միտումները,
2. իմանա գրականության պատմության ուսումնասիրման մեթոդական հիմքերը,
3. կարողանա ձեռք բերած տեսական գիտելիքները կիրառել գործնականում,
4. կարողանա ուսումնասիրվող շրջանի հեղինակների ստեղծագործությունների շուրջ կատարել ինքնուրույն եզրահանգումներ:</td></tr>
<tr><td>Դասընթացի բովանդակությունը</td><td colspan="4">Թեմա 1. Գրերի գյուտի պատմամշակութային արժեքը, 5-րդ դարի հայ գրականության ընդհանուր նկարագիր:
Թեմա 2. «Սասնա ծռեր» էպոսը:
Թեմա 3. Գրիգոր Նարեկացի, «Մատյան ողբերգության»: Ֆրիկ, քնարերգությունը:
Թեմա 4. Միջնադարյան տաղերգություն, հայրեններ: Սայաթ-Նովա
Թեմա 5. Խ. Աբովյանը և լուսավորական շարժումը: Գաբրիել Սունդուկյան
Թեմա 6. Արևմտահայ պոեզիայի սկզբնավորումը: Պետրոս Դուրյան:</td></tr>
</table>

	Թեմա 7. Հ. Պարոնյանի ստեղծագործությունը: Երգիծանքը: *Թեմա 8.* Ռոմանտիզմը որպես գրական մեթոդ: Րաֆֆու «Սամվել» վեպը: Մուրացան: *Թեմա 9.* Նար-Դոս *Թեմա 10.* Գր. Զոհրապը և հայ նորավիպագրությունը: *Թեմա 11.* 19-րդ դարի դրամատուրգիա *Թեմա 12.* Շիրվանզադեն և հայ դասական ռեալիզմը:
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	▪ Տեսական գիտելիքները ստուգվում են գործնական պարապմունքների ժամանակ՝ բանավոր հարցման, ինքնուրույն աշխատանքի, գրավոր աշխատանքների միջոցով և ստուգման ժամանակ: ▪ Գործնական աշխատանքները՝ նվազագույնը 3 հարցում՝ 40 միավոր գնահատմամբ: ▪ Ինքնուրույն աշխատանքը՝ երկու հարցում՝ 10-ական միավոր գնահատմամբ:
Գրականություն	**Պարտադիր՝** Մ. Աբեղյան, Երկեր, հատոր Գ, Դ Հայ մշակույթի նշանավոր գործիչներ Վ. Եղիազարյան, Հայ հին գրականության պատմություն Ա. Եղիազարյան, «Սասնա ծռեր» էպոսի պոետիկան Հայ նոր գրականության պատմություն /հատոր 1-5/ *Գեղարվեստական գրականություն* Մովսես Խորենացի, «Հայոց պատմություն» «Սասնա ծռեր» Գրիգոր Նարեկացի, Տաղեր, «Մատյան ողբերգության» Ֆրիկ, բանաստեղծություններ Խաչատուր Աբովյան, «Վերք Հայաստանի» Գ. Սունդուկյան, «Պեպո» Րաֆֆի, «Սամվել» Մուրացան, «Գևորգ Մարզպետունի», «Ռուզան» Շիրվանզադե, «Քաոս», «Պատվի համար» Հ. Պարոնյան, «Մեծապատիվ մուրացկաններ», «Ազգային ջոջեր», «Պաղտասար աղբար» Գր. Զոհրապ, նովելներ Նար-Դոս,«Մեր թաղը»